

Vodovje

KROŽENJE VODE:

- veliki hidrološki cikel: morje - atmosfera - morje
- mali hidrološki cikel: morje - atmosfera - kopno - morje

OBLIKE VODA:

- talna ali skalna voda: Ljubljanska kotlina, barja, doline, ravni, nižine, kras slednja
- na površje pride v izviri: vir, izvir, ponikva/estavela/ponor, mineralni, termalni, termalnomineralni, gejzirji, arteški, subarteški izvir
- reke in rečni sistem
- jezera
- morja in oceani
- močvirja

POMEN VODA:

- podrobneje določajo prometne smeri, gostoto poselitve, lego naselij, razmestitev industrije, lego turističnih območij, postavitve elektrarn
- gostota rečne mreže: 1,33 km/km², neenakomerno razporejena/gostota
- **odtočni količnik**: razmerje med padavinami in vodo, ki odteče/nagib, relief (poraslost), geološka zgradba (pesek), rastlinstvo (gozd vsrka veliko vode), prst (neprepustna glina), podzemna pretakanja, človeški posegi
- ranljivost kraških voda (samočistilna funkcija); nejasnost mej med porečji, počasnejše čiščenje

REKE IN REČNI SISTEM:

- **porečje**: površina, s katere se vse reke stekajo v nek rečni sistem
- **povodje**: površje, s katerega se porečja stekajo v določeno morje (meja med jadranskim in črnomořskim povodjem: bela Peč, Rateče, Vršič, Triglav, Bohinjske gore, Porezen, Blegoš, Kojca, Medvedje brdo ali Godovič)
- **razvodnica**: meja med porečji, povodji
- reična območja:
 - **endoreično območje**: odtok v jezero
 - **areično območje**: ni stalno tekočih voda
 - **eksoreično območje**: odtok v morje
- **vodostaj**: višina vode v strugi, morimo jo na vodomernih postajah z vodomerno letvijo
- **odtočni količnik**: kolikšen delež padavin, ki padejo na določeno območje odteče
- **specifični odtok**: koliko litrov vode povprečno odteče na sekundo z 1km² porečja

REČNI REŽIMI:

- **rečni režim**: redno povprečno nihanje vodne gladine/vodnega stanja v reki med letom
 - **enostavni** ima en maksimum:
 - o nivalni/snežni: max spomladi
 - o glacialni/ledeniški: max poleti
 - o pluvalni/dežni: max ob dežju
- **mešani**: lega toka reke in klimatski dejavniki
- **kombinirani**: spreminjanje razmer ob toku

JEZERA

- **jezera**: naravne globeli napolnjene z vodo, po hidrografskih značilnostih jih delimo na pretočna in jezera brez pretoka: stalna, periodična (Cerkniško), obdobjna/puščavska
- po nastanku:
 - vglobljena: kraška/Cerkniško, ledeniška/Bohinjsko, Blejsko (glacialna erozija)

- zaježitvena: ledeniška akumulacijska, rečna, umetna akumulacijska: Ptujsko, Mariborsko, Mavčiško, Zbiljsko, Šmartinsko
- pomen: naraven zbirnik vode, regulatorji rečnih tokov, prometna pot, turizem, ribolov, hidroenergetska izraba, uravnava višino vodostaja

MORJA

- 43 km obale, strm riaški tip
- Tržaški zaliv: povp. globina 20m, malo vode in ekološka občutljivost: litoralizacija, odplake (komunalne, pristaniške, morski tok, ki prinaša organsko in anorgansko onesnaženje reke Pad, cvetenje morja zaradi porušenega ekološkega ravnovesja)
- temperatura: 8-24 stopinj od februarja do avgusta
- slanost: 33-38 promil (g/kg vode)
- izliv Rižane, Dragonje v Jadransko morje

MOKRIŠČA

- **mokrišča**: skupno ime za zemljišča, ki so prehod med vodenimi in kopnimi okolji (barja, blato, čret, dobrava, log, loka, mlaka, močvara, mokrine)
- **močvirje**: svet s stoječo oz. počasi tekočo vodo, nastane lahko kot posledica umiranja jezera ali v globeli z visoko gladino talne vode - preide v barje
- **barje**: mokrotan svet, kjer se odmrli rastlinski ostanki spreminjajo v šoto:
 - nizko/travno barje; močvirno barje, kjer je vegetacija prepojena z vodo
 - mahovno ali visoko barje; se oblikuje z razširitvijo mahov, višje v osrednjem delu
 - primeri: Ljubljansko barje, Soline, Škocjanski zatok, pohorska barja
 - delimo ga na nižinsko in gorsko

ONESNAŽENOST VODA

- razredi:
 1. čista, pitna voda
 2. delno onesnažena, a še uporabna za kuho, vodne športe in v industriji
 3. onesnažena: uporabna za namakanje
 4. neprimerna za uporabo

VIRI ODPLAK

- gospodinjske in industrijske odplake
- kmetijsko onesnaževanje
- nesmotna uporaba biocidov
- na slabo kvaliteto vpliva tudi uporaba vode za hlajenje v energetskih in industrijskih obratih